

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

5. Роменська К.М. Бюджетний процес на місцевому рівні та його вдосконалення. *Фінансовий простір*. 2017 №1(25)-с.

6. Тарнай В. А. Кращі практики бюджетної прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування / В. А. Тарнай, С. І. Карелін, С. В. Корнилюк. – К. : Центр політичних студій та аналітики, 2015. 64 с.

7. Титар А. О. Зарубіжний досвід планування та прогнозування доходів місцевих бюджетів. *Управління розвитком*. 2013. № 16 (156). С. 14–16.

8. Фінанси місцевих органів самоврядування : навч. посіб. / В. А. Гром, А. В. Кулай. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2013. - 542 с.

Тарнавська Ірина Григорівна

Головний бухгалтер

Пісківської сільської ради Горохівського району

Волинської області

tarnavskairina1004@gmail.com

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Соціально-економічний розвиток регіонів залежить від фінансових ресурсів територіальних органів управління. Бюджетним кодексом України визначено систему фінансового забезпечення регіонів, основними джерелами яких є кошти бюджетів усіх рівнів (обласного, районного, міського, сільського, селищного) та фінансові ресурси підприємств і організацій усіх форм власності, місцезнаходження яких зареєстровано на відповідній території [1]. З метою збалансування бюджетів різних адміністративно-територіальних одиниць з державного бюджету надаються трансферти у формі дотацій і субвенцій. Обсяг трансфертних платежів залежить від індексу податкоспроможності регіону. Проте, основою наповнення місцевих бюджетів повинні служити податкові надходження, а органи місцевого самоврядування повинні бути зацікавлені у нарощенні власної дохідної бази, яка зростатиме при забезпеченні економічного потенціалу територій, тобто завдяки ефективній підприємницькій діяльності платників податків і зборів.

У 2007 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджено Концепцію реформування місцевих бюджетів, де основним завданням

визначено забезпечення самодостатності місцевих бюджетів. З набранням чинності Податкового кодексу України суттєво скорочено перелік місцевих податків і зборів, а їх роль у наповненні місцевих бюджетів з року в рік зростає, що сприяє самодостатності місцевих бюджетів.

Важливо наголосити, що на величину місцевих податків та зборів впливає податковий потенціал території, кількісна оцінка якого до цього часу не здійснена, а відтак – не визначено гранично допустимий рівень податкового навантаження для окремого регіону з урахуванням збалансованості інтересів усіх учасників міжбюджетних відносин.

Щороку на різних рівнях влади обговорюються проблеми незацікавленості органів місцевого самоврядування у нарощенні власної дохідної бази, про що свідчить суттєве перевищення темпів зростання обсягів міжбюджетних трансфертів, які передаються місцевим бюджетам, над темпами зростання самостійно залучених ними доходів. Але ця проблема і надалі залишається невирішеною, а масштаби фінансової забезпеченості місцевих бюджетів так і не змінилися.

Також спостерігається стійка тенденція до посилення залежності органів місцевого самоврядування від рішень центральних органів влади щодо формування та виконання дохідної частини місцевих бюджетів. Щороку не забезпечується належним чином фінансування видатків, пов'язаних з виконанням самоврядних повноважень органів місцевої влади (зокрема щодо житлово-комунального господарства, житлового будівництва, утримання транспортної мережі) [2].

Серед основних проблем наповнення місцевих бюджетів слід віднести: нестабільність джерел формування доходів місцевих бюджетів та відсутність ефективного механізму міжрегіонального перерозподілу державних доходів. Більшість адміністративно-територіальних одиниць неспроможні самостійно забезпечувати навіть мінімальні соціальні потреби своїх жителів.

Кошти субвенцій капітального характеру до місцевих бюджетів продовжують надходити тільки в III–IV кварталах бюджетного року, що унеможлиблює їх своєчасне використання, враховуючи тривалу процедуру внесення відповідних змін до місцевих бюджетів у частині затвердження видатків за рахунок відповідної субвенції, проведення тендерних процедур, виготовлення проектно-кошторисної документації. У результаті цього кошти повертаються до Державного бюджету України у зв'язку із закінченням бюджетного року. Усе це підтверджує факт значної залежності місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету, що

відіграє негативну роль у процесі міжбюджетних відносин. Міжбюджетні трансферти повинні не нівелювати, а «пом'якшувати» різницю в доходах різних регіонів.

З метою мотивації органів місцевого самоврядування до розвитку економічного потенціалу адміністративно-територіальних одиниць пропонуємо розраховувати субвенції місцевим бюджетам частково відповідно до кількості населення, а частково – відповідно до обсягів надходжень таких бюджетоутворюючих податків, як податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток, від конкретної адміністративно-територіальної одиниці, причому видатки на утримання органів місцевого самоврядування повинні прямо пропорційно залежати виключно від зазначених надходжень [3]. Таким чином, органи місцевого самоврядування будуть зацікавлені у розвитку економіки на місцях, а при формуванні місцевих бюджетів поєднуюватимуться принципи субсидіарності, обґрунтованості, справедливості і неупередженості, закріплені у Бюджетному кодексі України.

Однією із важливих проблем формування місцевих бюджетів є забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та формування міжбюджетних відносин, з метою підвищення рівня фінансової самодостатності шляхом посилення бюджетної децентралізації. Для того, щоб громада була здатною забезпечити виконання своїх завдань, вона повинна володіти відповідним обсягом фінансових ресурсів, які необхідні для покриття власних витрат. Принцип фінансової самостійності є ключовим при формуванні бюджетів органів місцевого самоврядування. А оскільки громада є територіальною основою для створення та діяльності органів місцевого самоврядування, то при її формуванні доцільно враховувати податковий потенціал. Ймовірно, що формування фінансово самодостатніх адміністративно-територіальних одиниць потребує змін не тільки у податковому та бюджетному законодавстві, але й у територіальних розмірах громад, районів та регіонів.

Надходження місцевих бюджетів у 2015 році збільшилися за рахунок передачі 100% плати за надання адміністративних послуг, 100% державного мита, 10% податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки. Джерела наповнення місцевих бюджетів збільшилися завдяки запровадженню акцизного податку з реалізації роздрібною торгівлю підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою 5% вартості реалізованого товару. База

оподаткування розширилася завдяки стягнення податку на нерухомість із комерційного (нежитлового) майна та податку на транспортні засоби з великим об'ємом двигуна. До місцевих бюджетів зараховується 80% екологічного податку, замість 35%. Крім того, громади одержують базову дотацію для підвищення фіскальної спроможності своїх бюджетів.

Починаючи з 2015 року місцеві бюджети отримують такі нові види трансфертів: освітня субвенція, субвенція на підготовку робітничих кадрів та медична субвенція.

Місцевим бюджетам, зокрема районним, з державного бюджету передано плату за надання інших адміністративних послуг та державне мито. Надходження до загального фонду розширено за рахунок передачі із спеціального фонду екологічного податку, єдиного податку та податку на нерухоме майно, які раніше були джерелами формування бюджету розвитку. Внесені зміни дадуть можливість місцевим бюджетам використовувати кошти на різні цілі, а не тільки на видатки капітального характеру.

Відповідно до Бюджетного кодексу, відбулись значні зміни до підходів у формуванні видаткових повноважень, які делегуються виключно на рівень міста обласного значення, районний рівень та рівень територіальних громад.

З місцевих бюджетів видатки здійснюються на: державне управління; органи місцевого самоврядування; дошкільна і загальна середня освіта; медицина – дільничні лікарні, амбулаторії, фельдшерсько-акушерські пункти; сільські, селищні та міські палаци культури, клуби, бібліотеки; соціальний захист і соцзабезпечення; державний культурно-освітній та театральньо-видовищні програми; державні програми розвитку фізкультури і спорту.

Територіальні громади сіл, селищ і міст мають право на договірних засадах об'єднувати кошти бюджетів для виконання власних повноважень. Міські, обласні та районні ради мають право передавати видатки на виконання частини власних повноважень обласній раді з передачею коштів у вигляді міжбюджетних трансфертів. Сільські, селищні та міські (міст районного значення) ради можуть передати частину власних повноважень з передачею коштів у вигляді міжбюджетного трансферту районній раді чи раді іншої територіальної громади.

Всі угоди про передачу видатків на виконання делегованих державних повноважень укладаються до 1 серпня року, що передує плановому.

Формування і використання місцевих бюджетів в значній мірі визначає розширення економічної самостійності регіонів країни. Адже те, наскільки вони політично незалежні і фінансово забезпечені, справляє істотний вплив на формування демократичних, ринково орієнтованих систем і підвищує успішність проведених реформ.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України зі змінами від 08.07.2010 №2456-VI
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Солдатенко О.В. Місцеві бюджети в Україні: проблеми та напрямки вирішення URL: <http://ndi-fp.asta.edu.ua/thesis/30/>

3. Данилишин Б.М. Децентралізація управління в Україні: з чого почати?
URL: <http://kontrakty.ua/article/82116>

Тимчук Зоряна Олегівна

Головний спеціаліст- експерт з умов праці відділу з питань праці та соціально-трудових відносин управління соціального захисту населення

Горохівської районної державної адміністрації

zoriana _ _ 95@ukr.net

Коваль Світлана Любомирівна

к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ

kovalsvitlana96@gmail.com

**ОПЛАТА ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ:
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

Проведення адміністративної реформи в Україні висуває завдання переосмислення ролі державного службовця у системі органів державного управління. Від діяльності державних службовців залежить функціонування багатьох управлінських структур і чи не кожен українець щодня звертається для врегулювання питань сімейного чи особистого характеру. Державний службовець є громадянином України, котрий займає певну посаду державної служби в органах державної влади, отримує заробітну плату за рахунок коштів бюджету та виконує встановлені повноваження, що пов'язані із виконанням завдань та функцій державного органу, при цьому дотримується принципів державної служби [1].